

DRÖM FÄRDER

Samisk visdom möter jungiansk analys

ÅSA LILJENROTH

DRÖMFÄRDER

Samisk tradition möter jungiansk analys

DRÖMFÄRDER

Samisk tradition möter jungiansk analys

ÅSA LILJENROTH

Tidigare utgivning Åsa Liljenroth:

Björnkulten – myten kvinnan naturen.

2022, Malmköping, Exempla Förlag.

*Valans Visdom. En jungiansk analytikers tolkning av Eddans
skapelsemyt Völuspá. Oxie, 2023, AMA Förlag.*

Drömfärder. Samisk tradition möter Jungiansk analys. 1:a Upplagan 2023

Lassbo Förlag, Göteborg.

www.lassboforlag.se

ISBN 978-91-988287-2-6

© Åsa Lijenroth 2023.

Materialet i denna bok är skyddat enligt upphovsrättslagen.

Lektor: Katharina Prager

Redaktör: Angelica Ahlbeck

Grafisk form, omslag och illustrationer: Linda Pabst

Bild omslag: ©Rotraud Priesner-Berger, Fotografie Wien 1220.

Tryck: Scandinavian Book, 2023.

<https://scandinavianbook.se/>

Tack för all hjälp!

För att återfinna mitt gamla förtroende i det svenska språket,
att våga mig tillbaka till mitt svenska ursprung och att lita på
mina drömmar har jag fått hjälp.

Framför allt vill jag tacka:

Katharina Prager

Kerstin Nowotny

Mai Liljenroth Norstad

DRÖMFÄRDER

Förord	9
Inledning	13
Kapitel I - Drömmen som medelpunkt i nuet	19
Kapitel II - Skogen.....	25
Vad vi ser - det medvetna och vad vi inte ser - det omedvetna	27
Utveckling.....	32
Kapitel III - Våra rötter	37
Eddans myter	38
Samernas myter	47
Kapitel IV- Animismens fem totemdjur	51
De samiska energipunkterna jämfört med det indiska chakrasystemet.....	54
Totemdjurens budskap.....	60
BJÖRN	62
ORM.....	71
VARG.....	80
HJORT-DJUREN	90
Älgen.....	90
Vildrenen eller den Arktiska renen	97
ÖRN	100
Kapitel V- Drömtydning	107
Drömmen som livets vägvisare	107
Kontext och amplifikation vid drömtydningen	113
Tolkningen.....	116
Metodik.....	120
Exempel på drömtolkning.....	121

**Kapitel VI - Aktiv Imagination eller att gå vidare med
drömmens bilder 137**

Historiskt 140

Metodiskt 145

Självförsök 147

Ordlista till Jungianska begrepp 151

Referenslista 155

LITTERATUR 155

ARTIKLAR I TIDSKRIFTER: 164

STUDIER 164

BILDFÖRTECKNING 164

Bild 1

*Vi färdas i de vilda djurens båt.
Vi ska åt samma håll och
vi ska nå hamn tillsammans.
Det är själva villkoret.
För allt.*

Förord

Varför skriver jag? Varför lägger jag inte ner pennan och är nöjd med att inte behöva forska, jobba, leta, kanske finna och ändra? Jag börjar läsa romaner, böcker som finner mitt intresse, som fånglar mig. Men mina drömmar är ihärdiga. De väcker mig, stör mig helt enkelt och får mig att tänka vidare. Så börjar jag skriva igen. Och tänka efter.

Vi behöver inte åka långt bort, till Indien, Kina, Sydamerika eller Thailand för att finna visheter och hitta oss själva. Vi kan stanna här i Sverige, Norge eller var du som läser detta än befinner dig. Att vi finns här idag kan vi tacka våra förfäder för. De klarade av att överleva köld och naturkatastrofer genom att skapa hållbara levnadsformer. Det gamla jägar- och samlarsamhället och även bondesamhället levde i en verklighet som till största delen var en kamp på liv och död. Landskapet och naturens växelspel var deras vardag. Det innebar att de stod i en ständig kamp om att överleva. Deras vishet växte med erfarenheterna.

I deras liv var religionen inflätad i vardagen. Man kan säga att religionen var vardag och att den på så sätt intog en helt naturlig plats. Mångfalden, genom ett samhälle där folkvandringar var naturliga, hållbarhet, jämställdhet och att dela med sig hade högsta prioritet för att säkra stammens överlevnad. Detta kan vi läsa ur de gamla myterna i Eddan och ur samernas myter. Bör vi närma oss detta på något sätt? Klimatkriserna med torka, översvämningar, men även jordbävningar och vulkanutbrott hade de liksom vi att kämpa med, men med andra, för oss mycket begränsade medel. De

levde i naturen och försökte få naturen till vän. De hade ingen ekonomisk vinning utan livet var deras insats. Då tänkte de annorlunda. Nu – idag, bör vi nog tänka om. Vi respekterar varken naturen eller de gamla myterna, kallar myterna för skrönor och byter ut naturen mot pengar.

Redan år 1987 skriver den svenska jungianska psykoanalytikern Stina Thyberg i förordet till Marie-Louise von Franz i boken Sagotolkning och jag vill instämma i detta – 35 år senare- fast vi nu har funnit mer faror än då:

”Jag har intrycket att vår kultur och civilisation är i ett slutskede, att den har gått in i ett stadium av förfall. Jag tror att vi antingen kommer att finna en förnyelse eller att vi står vid ett slut. Och denna förnyelse kan jag bara se i det som Jung upptäckte, nämligen en positiv kontakt med det omedvetnas kreativa källa och med drömmar. Dessa är våra rötter. Ett träd kan bara förnya sig genom sina rötter. Därför är mitt budskap att uppmana alla att vända tillbaka till dessa inre psykiska rötter, för det är där vi kan finna de enda konstruktiva föreställningarna om hur vi ska kunna få grepp om våra enorma dilemman: atombomben, överbefolkningen.”

Min bok är baserad på våra förfäders tankegångar och deras sätt att se sig själva i naturen. Vittnen till förfädernas inställning hittar vi i olika källor. Vi har myterna vars innehåll härstammar från en avlägsen, muntlig tradition. Man sjöng, pratade och spelade sig fram till mytens innehåll för att förstå och lära sig något av det som hänt. Man utnyttjade solens strålning

och jordens dragningskraft, reste stenar, skaffade platser på höjder eller i grottor där de krafter som man kände till kunde hedras och blidkas, avmålas och ristats. Kvinnan och mannen var partners i ett liv där fortplantning var ett måste för att stammen skulle bestå. Där båda behövdes för att kunna leva vidare.

Min utbildning till psykoanalytiker i C.G. Jungsällskapet i Österrike och min utbildning i samernas religion och myter hos den norske schamanen Ailo Gaup¹ fick mig att stanna upp, att tänka om och att tänka vidare. Så nu förenar jag här den samiska religionen med sin förbindelse till naturen och C.G. Jungs lära, framför allt om metoden till drömtolkning och det personliga arbetet med skuggan. En vågad kombination men en förening vars resultat visat sig värdefullt både hos mig själv och hos klienter i otaliga analyser ur min psyko-terapeutiska praxis.

¹ 1944–2014.

Inledning

Ailo Gaup beslöt sig tidigt för att lära ut sina kunskaper. Här stötte han på mycket motstånd hos kollegor, men han tyckte ändå att den moderna människan borde få tillgång till deras gemensamma schamanistiska kunskap. Alla som vill kan använda sig av den och den kan behövas idag. Jag deltog mellan 2008 och 2010 i hans kurser och lärde där känna och delvis förstå schamanens värld. Grundprincipen för samernas religion – animismen – är att allt är besjälat. Det innebär vördnad och respekt för allt levande. Ailo uppenbarade samernas myter för oss och ledsagade oss i mytologiska resor för att vi skulle finna vår egen myt. Myterna sträcker sig efter oss och vi söker efter en öppning som leder in i dem. Även detta i enlighet med den analytiska psykologin efter C.G. Jung, där människan som funnit sin egen myt får balans i livet.

Vi sitter här idag för att våra förfäder överlevde genom att rikta sig åt naturen och skapa hållbara levnadsformer baserat på deras upplevelser. De samlades på höjder, vid trädsamlingar eller dungar. Här utförde de ceremonier och förde genom dem sitt vetande vidare. Myterna förmedlar vad som hänt och vilka fel som begåtts Myterna kunde sjungas, spelas och berättas. Ritualerna och ceremonierna höll minnet om myterna levande och skapade gruppens lagar. Ur olika perspektiv skedde en överföring av det aktuella vetandet. Man delade med sig av kunskaperna och var öppen för mångfalden. Människorna var bevarare av den egna kulturen. Först genom detta kunde de förstå det egna mönstret och utveckla

en kulturell blygsamhet som samtidigt lät de andras, de främmandes, mönster bli respekterade.

Ailo berättade om förbindelserna som vi har mellan kropp och natur. Då förstod jag inte riktigt vad han menade, men med tiden började jag begripa, få tag i det. Kan man få en förbindelse, kan man bli Moder Jords barn igen? Jag har hittat en väg som leder mig genom drömmen och som därifrån bär mig vidare till mig själv, till min alldeles egna väg. Drömmen som för mig vidare har naturens kraft i sig. Här handlar det framför allt om drömmar där skogens vilda djur deltar. Jag har nu valt att fortsätta där Ailo Gaup avslutade sin Saivoskola för mig, vid totemdjurens budskap till myternas väg.

Under loppet av mitt skrivande upptäcker jag att jag mycket ofta använder mig av ordet *natur*. Hur ska vi förstå detta? Genom Kerstin Ekman, får vi en annorlunda beskrivning, hon skriver på sidan 450 i sin bok *Herrarna i skogen*;

”Själv använder jag naturligtvis ordet landskap i svensk och Selandersk² mening och undviker så gott jag kan den moderna beteckningen natur. Den har urartat till en abstrakt och ibland kvasireligiös term. Vill man lägga en religiös aspekt på det naturgivna kan man kalla det för skapelsen. Ordet natur beskriver ingenting av det som finns omkring oss. Det betecknar det inte ens; natur är ju något som finns lika mycket inuti som utanför våra kroppar.

2 Sten Selander, *Dikter från tjugofem år*, Stockholm 1954.

[...] Men naturen (i bestämd form) har blivit ett trösteord för den sekulariserade människan som dunkelt inser att hennes anspråk på energi och utrymme är orättmätiga och katastrofala.”

Kerstin Ekmans definition av och motvilja mot ordet *naturen* kan jag förstå, men ändå vill jag nu ta steget ut och känna efter. Ja, hon har rätt. Jag och många med mig, befinner oss i en process där religionen som den är idag förlorat sin betydelse. Men naturen är något som alltid funnits och som regelbundet genom årstidernas skiftningar ändrar sig, vissnar, dör, spirar och kommer tillbaka. En egen kraft och styrka som vi kan lita på. Under coronapandemin upptäckte jag naturen på nytt. En kraft vi alla har, som finns i oss för vi är alla jordens barn. Slutgiltigt handlar det om livets mening och sökandet efter det egna Självvet, efter de egna värdena. Så för att fortsätta med tråden jag spinner, har jag vänt mig till de tidigare människorna och till den religion som varat längst av alla religioner, animismen.

Hans Ulrich Schwaar³, schweizisk författare som även vistats i Lappland, skriver i sin bok *Nordland* från 1991, s. 112, att:

”En kultur som har levt i samklang med naturen under tusentals år kan inte vara primitiv. Och kultur, som är i stånd att leva i ett arktiskt landskap utan att lämna några märkbara spår efter sig, är inte det genial, stor kultur?”

³ 1991, Nordland, s. 112.

I dåtidens naturtro skiljde sig förhållandet mellan människa och djur inte på något sätt från förhållandet mellan två människor. Djurets yttre är bara ett skal, under pälsen eller fjädrarna existerar en person. Därför finns det en medvetenhet i djuret som är verksam även efter döden. Djuret kunde hämnas om man inte hade visat det gängse ärebetygelse och ett respektfullt beteende. Något annat som var betydelsefullt för släktets fortbestånd var att *dela med sig* till varandra. Ett delande utan ekonomisk vinning. Ett delande för att säkerställa mänsklighetens överlevnad. Som jämförelse berättar författaren och etnologen Laurens van der Post om sina erfarenheter av ett gammalt folk som håller på att dö ut – bushmännen – som har en animistisk naturlära. Detta folk lever i Kalahariöknen under extrema förhållanden, inte kyla och ofruktbarhet i långa cykler utan hetta och dess följder, alltså likaledes ofruktbarhet.

Därutöver, berättar van der Post, var deras tro inbäddad i historier och gamla myter. De – bushmännen – dansade och spelade upp dessa historier med inlevelse, inbäddade i ritualer. På kvällarna berättade de äldsta sina heliga myter för barnen och på så sätt har deras tro förblivit levande⁴.

Exempelvis spelade de i en ritual upp ett krig som hänförde sig till en halvhistorisk händelse. I form av en pantomim spelade de upp krigsförloppet till det bittra slutet, tills båda parter var förfärad över det som skett och det bittra resultatet. Då satte de sig tillsammans för att tala med varandra

⁴ Man får inte glömma att en myts ritualer spelas upp även i andra religioner i världen.

och beslöt var gång att aldrig mer låta det gå så långt som till ett krig. Denna ritual spelades upp gång på gång. (van der Post, 1995, s.302)

Som jämförelse kommer jag att tänka på att samernas språk saknar ett ord för begreppet ”krig”. (Pentikäinen, 1997, s.20) Detta ger nyckeln till deras trosuppfattningar. Jag tror att människorna under denna magiska gamla tid var hänvisade till varandra och ställde upp regler för självbevarelse. Naturen i den arktiska världen var extremt krävande och därför hade lagar för överlevnad och gruppens väl utkristalliserats. Delandet var nödvändigt för överlevnaden.

I min bok om Björnkulten⁵ visar jag på möjligheten att förstå björnens budskap till kvinnan.

I denna bok går jag nu vidare för att introducera de andra nordiska kultdjuren. Kultdjuren, eller totemdjuren, är särskilt värdefulla kraftdjur eftersom de varit betydelsefulla för oss människor i tusentals år. Nu har de mestadels sjunkit ner i det omedvetna, men gör sig fortfarande påmind i våra drömmar. I drömmen känner vi dessa krafter som en obruten del av vårt innersta, en del som vägrar bli influerad av vår tidsanda. En genuin och omutbar del.

För att kunna förklara tydligare utgår jag från mina egna drömmar, men går sedan vidare genom utvalda klienters drömmar. Jag vill ge dig som läsare en möjlighet att tolka dina egna drömmar, även om du inte drömt ett budskap från ett vilt

⁵ Björnkulten; myten kvinnan naturen. Malmköping 2022, Exempla Förlag.

djur. Man drömmer det man nästan vet och det omedvetna använder sig av kunskaperna så att man ska kunna komma ihåg.

Metoden som jag beskriver är hämtad ur den analytiska psykologin efter C.G. Jung. Den kan användas till alla drömmar, men särskilt till de drömmar som är ihärdiga, inte vill bli glömda och som känns viktiga. Men egentligen är alla drömmar speciella och alla väntar på att bli hörda. Det är upp till dig som drömmer att välja ut dina viktiga drömmar och tolka så att du får en behållning av dem.

KAPITEL I

Drömmen som medelpunkt i nuet

Jag drömde att jag gick i skogen. Jag såg, kände, hörde och anade något som låg långt utanför mina gränser och min fantasi. En röst sade att jag ska ta mig själv på allvar, känna efter i mig själv, använda min alldeles egen inlevelseförmåga, studera den och skriva upp mina upplevelser. Tre gånger drömde jag samma dröm och den bad mig minnas.

.....Jag är i skogen. Konstigt nog använder sig mitt drömjag först och främst av sinnesintrycken. Jag känner av min kropp, mina muskler och sensorer, märker min osäkra gång i denna nära på oframkomliga terräng. Det doftar tall- och granbarr, älgört och liljekonvalj. Vid varje steg sjunker jag ner i den mjuka mossan och det gröna ger mig en överväldigande lyckokänsla. Jag undviker gropar och grenar och hoppas slippa otrevliga överraskningar. Kommer ändå ur balans, fångar upp mig igen och går vidare.

Runt omkring härskar en stillhet som då och då blir avbruten av ett fladdrande, fågelkvitter och vindens sus i grenarna. En hackspett hörs i fjärran, han låter sig inte hindras i sitt oavbrutna sökande efter näring.

DRÖMFÄRDER Vi behöver inte åka långt bort för att finna visdom eller hitta oss själva. I den här boken möts nordisk shamanism med Jungiansk psykoanalys i en vågad kombination som visat sig värdefull för ett stort antal klienter i författarens egen psykoanalytiska praxis. Framför allt genom metoden till drömtydning och det personliga arbetet med skuggan.

Vi får lära oss om kraftdjuren och drömmen som "sändebud" från det omedvetna. Djurens roll som kraftsymboler och bärare av budskap och medicin förekommer i ursprungsbefolkningar över hela världen. Den samiska animistiska religionens fem totemdjur: Björnen, Ormen, Vargen, Älgen/Vildrenen och Örnen tilldelas särskilda egenskaper kopplade till människans fem kraftcentrum.

Drömfärder är en djupt initierad sammanställning av Åsa Liljenroths forskning, serverad på ett inspirerande och lättläst sätt. Boken ger läsaren kraftfulla verktyg i fortsatt utforskande av självet, via drömmar, visioner och aktiv imagination.

Lassbo Förlag
FÖR BERÄTTELSEN I DIG

ISBN 978-91-988287-2-6

9 789198 828726 >